

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากรที่บริโภคชาเขียวพร้อมดื่มในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คัดเลือกประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่บริโภคชาเขียว และเนื่องจากไม่ทราบกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอนผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยจะใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบแบบโควตา (quota sampling) โดยแบ่งสุ่มตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง จากผู้ที่บริโภคชาเขียวพร้อมดื่มจากร้านค้าประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยเก็บข้อมูลจาก

- 2.1 ร้านค้าตู้แช่ทั่วไป, ร้านขายของชำ
- 2.2 ร้านค้าสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต, มินิมาร์ท
- 2.3 ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ (discount store) ได้แก่ บิ๊กซี (Big C) และโลตัส (Lotus)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีทางการตลาด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ เป็นข้อคำถามปลายปิด ประเภทตรวจสอบรายการ (check-list)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มชาเขียวพร้อมดื่มของกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อคำถามปลายปิดประเภทตรวจสอบรายการ (check-list)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคเครื่องดื่มชาเขียวพร้อมดื่มของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดและทัศนคติของผู้บริโภค เป็นข้อคำถามปลายปิดประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยมีระดับมาตราส่วน 5 ระดับตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2549, หน้า 76) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มน้อยที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2. สร้างคำถามฉบับร่างตามขอบข่ายที่กำหนด นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

3. ทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน จากนั้นนำมาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (item objective congruence index: IOC) โดยให้คะแนนเป็น 3 ระดับคือ คือ 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามต้องมีค่า 0.5 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริโภค ซึ่งไม่ได้อยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ค่าที่ได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงและนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่บริโภคชาเขียวพร้อมดื่ม โดยเจาะจงเฉพาะผู้ที่บริโภคชาเขียวพร้อมดื่มจากร้านค้าประเภทต่างๆ ที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้แก่ ร้านค้าตู้แช่ทั่วไป ร้านขายของชำ ร้านค้าสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต มินิมาร์ท ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ (บิ๊กซี โลตัส)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจสอบการให้คะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่ม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปรความหมายคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริโภค โดยนำคะแนนของระดับความคิดเห็นมาแจกแจงความถี่ตามระดับชั้น และจัดอันดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่ม โดยแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงได้ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลปจารุ, 2549, หน้า 77)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวพร้อมดื่มน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังนี้

1. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (ยุทท ไกยวรรณ, 2545, หน้า 107-108)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n หมายถึง ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร

N หมายถึง ขนาดจำนวนประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ผู้วิจัยยอมรับได้ = 0.05

2. สถิติที่ใช้ในการหาคคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (ซูศรี วงศ์รัตนะ, 2541, หน้า 253-254) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (อย่างน้อย 5 คน) ให้แต่ละคนพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้า IOC ค่ารวมได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น ถ้าข้อคำถามใดมีค่าต่ำกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นถูกตัดออกไปหรือต้องปรับปรุงใหม่

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2540, หน้า 113) ซึ่งมีสูตรที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่น คือ

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (วิไล ทองแผ่, 2542, หน้า 179, 181)

3.1 ค่าร้อยละ

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

โดยที่ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3.2 ค่าเฉลี่ย (mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{N}$$

เมื่อ $i = 1, 2, \dots, k$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ย

k = จำนวนกลุ่ม

f = ความถี่

X_i = คะแนนแต่ละข้อที่ i

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$\sum_{i=1}^k f_i x_i$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

3.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^k f_i X_i^2 - \left(\sum_{i=1}^k f_i X_i \right)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $i = 1, 2, \dots, k$

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

k = จำนวนกลุ่ม

f = ความถี่

X_i = คะแนนแต่ละข้อที่ i

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$\left(\sum_{i=1}^k f_i x_i \right)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

4. สถิติอ้างอิง

4.1 สถิติการทดสอบเอฟ (F-test) ที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 249)

$$F = \frac{\text{ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม}}{\text{ความแปรปรวนภายในกลุ่ม}}$$

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F = ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบนัยสำคัญ

MS_b = ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (mean square between groups)

MS_w = ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (mean square within groups)

4.2 สูตรการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (multiple comparison) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ภายหลัง (post hoc test) โดยใช้สูตรของฟิชเชอร์ (Fisher's Least-Significant Difference: LSD) ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2545, หน้า 333)

$$LSD = t_{\left(\frac{\alpha}{2}, v\right)} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

เมื่อ $t_{\left(\frac{\alpha}{2}, v\right)}$ แทน เป็นค่าจากตารางการแจกแจงที่ระดับนัยสำคัญ α และระดับขั้นเสรี v

v แทน ระดับขั้นเสรีของความผันแปรภายในกลุ่มหรือความคลาดเคลื่อนของการทดลอง

MSE แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของความคลาดเคลื่อน

n_i, n_j แทน ขนาดตัวอย่างของประชากรที่ i และ j ตามลำดับ